

İlkin, Faruk Çiftçi'nin babasını tanıdım, yıl 2002. Bir gün Kırccalar'a gitmişiz, evde oturuyoruz. Hayrettin Bey Amca geldi, elinde bir belge, bana uzattı. Bu nedir, Hayrettin Bey Amca, dedim. Ailenin şeceresi diye yanıt verdi bana. Oysa ben epey uzun bir süredir bu konuda iz sürüyordum. İçimden Tanrı bir şeyi çok isteyince, çalışkan kulunun önüne getiriyor demek ki diye geçti. Çok değerli Osmanlı çevirmeni Fazıl beyle ilk giyabi tanışmam böyle oldu. Kendisiyle 2003 Kastamonu Kültür Sempozyumu'nda şahsen tanıştım, sonra o bizi ziyarete geldi, ben onu ve sevgili ailesini evlerinde ziyaret ettim. Oğlu Faruk Çiftçi Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yüksek lisansa başladığında, kendisiyle buluştum, annelere gittik birlikte, sonra arada bir görüşmemizi sürdürdük. Faruk bana kendi uzmanlık konusunu anlatmaya başladı bir gün ve ben ondan bu konularda çok şey öğrendim. Faruk'a sitem için kendi alanında bir yazı istedim, bir kaç gün önce bu yazı geldi kendisinden. Faruk sözcükleri kendi bilim dallarında kullanıldığı gibi kullanmış, bu anlamlı yazıya hiç bir müdahalede bulunmadan olduğu gibi sizlerle paylaşmak istedim. Metni okuyan öğrencilerime Ammann'dan bir hatırlatma yapmak istiyorum. Ammann diyor ki, her ders öğrencilerin katılımları doğrultusunda şekillenir ve her ders ancak öğrenciler kadar iyi ya da kötüdür. Başka bir deyişle, dersin iyi ya da kötü yapılabilmesinden öğretmen kadar en az öğrenciler de sorumludur. Faruk Çiftçi bütün bu söylenenleri "ders" sözcüğünün kök anlamından yola çıkarak açıklıyor ve " *Ders' te iştirak vardır, ortaklık vardır ve ortaya bir fikir koyma vardır*" diyor. Ancak şunu da hiç bir zaman unutmamak gerekiyor, tüm bunların gerçekleşmesi için öğrencilerin de emek sarf etmeleri ve ortak çalışmalara hazır olmaları gerekiyor. 25.04.2011

HER DERS "DERS" DEĞİLDİR

Malumdur ki Arap dilinde bir kelime birden çok anlamda kullanılabilir. Ancak kelimenin bu farklı anlamları arasında bazen uzak bazen yakın, ama kesinlikle bir alaka olduğunu müşahade etmekteyiz. Bu anlamda eğitim ve öğretim ile ilgilenenlerin ve hatta ilgilenmeyenlerin sürekli olarak kullandıkları bir kelimeyi değerlendirmek istiyorum. Eminim ki bu kelimenin bu yönüyle anlaşılması bize eğitimde yeni bir pencere açacak, modern bilimin yeni keşfettiği öğrenci merkezli " Ders" in bu kelimenin kökeninde zaten var olduğunu gözler önüne serecektir.

Kelitemiz (دَرَسَ) fiili ve bunun mastarı olan (دَرَسٌ) ...Yani bizim kullandığımız "ders" kelimesi. Fiilin anlamlarına bir göz atalım: 1. Silinme, eseri yok olma 2. Zamanı geçmiş olma, mazide kalma 3. Devenin uyuz olması 4. Kadının hayız olması 5. Bir şeyi değiştirme ve eserini yok etme 6. Eskitme 7. Bir hayvana boyun eğdirme, onu emri altına alma 8. Yatağı düzeltme, tertipli hale getirme 9. Bir kitabı anlama ve ezberlemek için okuma 10. Buğdayı çiğneme 11. Yemeği şiddetli bir şekilde ağızda çiğneme, yeme...¹

Kelimenin manalarına baktığımızda ortak noktanın "değişiklik ve ortaya bir şey koyma" olduğunu görüyoruz. Tabii ki bu anlam kelimenin anlamlarının tamamında bariz bir şekilde görünmemektedir. Fakat genel bir karakter olarak karşımıza çıkıyor. Ve asıl vurgulamak istediğim bütün manaların neticede ortaya bir şey koyma ile alakalı olduğu... Mesela: Silme: Değiştirmek suretiyle ortaya

¹ Mu'cemü'l-vasîd, İbrahim Mustafa, Ahmet Hasan Zeyyad ve diğerleri, Çağrı yay. 1992, İstanbul

koyma... Hayız olma: Çocuk sahibi olmanın bağı olduğu fizyolojik bir olay. O yoksa çocuk da yok, yani mahsul yok... Yatağı düzeltme: Güzel bir istirahatın gerçekleşmesi için düzgün bir yatak yapma. Çünkü yatak düzgün değilse vücudun ihtiyaç duyduğu dinlenme gerçekleşemez... Buğdayı çiğneme: Çiğnenmeyen buğdaydan un olmaz ve insana yararlı bir gıda olması bu haliyle mümkün değildir. Yemeği sert bir şekilde çiğneme, yeme: Gıda ağızda ne kadar çok çiğnenirse o kadar vücuda yararlı olur. Çok çiğneme varsa sağlıklı bir beslenme vardır, yoksa beslenmeden maksat tam manasıyla hâsıl olamaz...

Tüm bunlara ilaveten modern Arapçada bu kelimedenden mübalağa kalıbıyla getirilen (دَرَّاسَةٌ) kelimesinin 'Biçer Döver'² kelimesine karşılık geldiğini görüyoruz. Yani tarladan mahsulü kaldıran sapı samandan ve buğdaydan ayıran makine...

Öyleyse ders tek kişinin yani bir hocanın ortaya çıkıp tüm bildiklerini ortaya koyması, öğrencilere bilgilerini nakletmesi olarak anlaşılmalıdır. Dersten maksat tüm öğrencilerin katılımıyla bir konunun ele alınıp elekten geçirilmesi, süzülmesi ve ortaya bir ürün konulmasıdır. Yani kolektif bir çalışmadır ders. Bu anlamda hâlâ birçok eğitimcinin ders yapmadığını bilakis konferans verdiğini söyleyebiliriz. **Zira 'Ders' te iştirak vardır, ortaklık vardır ve ortaya bir fikir koyma vardır...**

Saygılar...

Mehmet Faruk ÇİFÇİ
Diyanet İşl Bşk. Kastamonu Eğitim Merkezi Eğitim Görevlisi
Marmara Ün. İlahiyat Fak.
Arap Dili ve Belağatı Anabilimdalı Doktora Öğrencisi

² Bu makinanın çalışma sistemi şöyledir:

Döner kanatlar, ekini çekip bıçaklara vurur ve ekini, tam dibinden kesilir. Tahıl, kesici tablası'na düşer ve döner burgularla ortaya doğru süpürülür. Ortadaki elevatör, kesilmiş başakları toplar ve harmanlanması için makinanın tambur'una taşır. Tambur, yüksek hızda dönerek, içindeki tanecikleri başaktan ayıran çubuklarla kaplı, silindirik biçimli bir bölmedir. Saman, dışarıya atılmak için, ağır ağır çalışan saman taşıyıcısıyla makinanın arkasına doğru taşınırken, taneler ve kabuklar kalbura dökülüp büyük parçalardan ayıklanır. Daha sonra hava akımıyla savrulur, kabuk, saman kalıntıları ve öteki istenmeyen parçacıklardan temizlenir. Ayıklanmış taneler, artık makinanın dibinde toplanmıştır ve bir burgu aracılığıyla bir zincirli taşıyıcıya doğru sürülerek tepedeki bir depoya aktarılır. Taşıyıcının içindeki bir başka burgu da depodaki tahılı kamyonu akıtabilir.